

Gezondheidsraad, *BMR-vaccinatie en autisme: geen aanwijzingen voor een verband*. Den Haag: Gezondheidsraad, 2007, publicatienummer 2007/04. ISBN 978-90-5549-632-7, 35 blz. Het rapport is gratis van de 'website' van de Gezondheidsraad te 'downloaden': www.gr.nl.

Voormalig minister-president van Groot-Brittannië Tony Blair en zijn vrouw Cherie Blair-Booth kwamen in eigen land in 2002 vol in de 'spotlights' van de media te staan, met de vraag of zij hun jongste kind al dan niet tegen de bof, mazelen en rodehond zouden laten inenten. De aanleiding voor deze vraag was een publicatie over een kleinschalige studie in het medisch tijdschrift de *Lancet* in 1988, waarin een link tussen de bof-, mazelen- en rodehondvaccinatie en autisme of een daaraan verwante stoornis verondersteld zou worden. Wat aan het verband ten grondslag zou liggen, is het mechanisme dat de vaccinatie tot darmontsteking leidt dat op zijn beurt tot een verhoogde doorlaatbaarheid voor eiwitten leidt. Deze eiwitten zouden vervolgens op de hersenen inwerken, met de gedragsveranderingen tot gevolg.

Het populair-wetenschappelijk vertaalde bericht dat BMR-vaccinatie autisme zou kunnen veroorzaken, leidde tot een 'hype' in de media, gevoed en versterkt door ouders, politici, professionals en wetenschappers. Eén van de consequenties van de 'hype' was dat een toenemend aantal ouders besloot hun kind niet tegen de bof, mazelen en rodehond in te enten. Het had op zijn beurt tot gevolg dat die kinderen het risico van ernstige complicaties van de kinderziektes liepen, welke door de BMR-vaccinatie vrijwel volledig afgedekt zouden zijn, zo benadrukten kritische medici. Het gold in het bijzonder voor de mazelen die bij ongeveer 1 op de 1000 kinderen tot hersenbeschadiging leidt en zelfs de dood tot gevolg kan hebben, al kunnen de bof en de rodehond eveneens ernstige complicaties tot gevolg hebben. Bovendien trokken zij een parallel met een controversiële studie over kinkhoest uit de jaren zeventig, die tot een afname van de inenting en tot een toename van het aantal kinkhoestgevallen leidde. Daarnaast wezen zij op recente studies die geen verband tussen de BMR-vaccinatie en autisme vonden.

Dat is het punt waarop de Gezondheidsraad inhaakt, refererend aan het feit dat de kwestie in Nederland eveneens speelt, zij het minder hoogoplopend. Het onafhankelijke adviesorgaan voor de regering en het parlement heeft uit eigen beweging de wetenschappelijke stand van zaken over deze kwestie in het onderhavige rapport weergegeven, inclusief een advies en dat aan de Minister voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangeboden. Het toetst systematisch de hypothesen over het veronderstelde verband, gebaseerd op een literatuuronderzoek van empirische studies naar dat verband.

Komt autisme vaker voor bij kinderen die tegen de bof, mazelen en rodehond ingeënt zijn? Dat is de eerste vraag die de Gezondheidsraad zich stelt. Wat complicerende factoren bij de beantwoording van deze vraag zijn, is dat er

slechts één buitenlandse populatiestudie van voldoende omvang is en dat – door de hoge vaccinatiegraad in westerse landen – er moeilijk controlegroepen van voldoende omvang van ongevaccineerde kinderen te formeren zijn. Uit de populatiestudie blijkt dat autisme onder niet-gevaccineerde en welgevaccineerde kinderen verhoudingsgewijs evenveel voorkomt; uit registratiesystemen van bijwerkingen uit diverse landen blijkt dat er geen kinderen met autisme bij waren of dat de symptomen daarvan zich al voor de vaccinatie openbaarden. In dat licht bezien, is het antwoord op de eerste vraag ontkennend.

Leidt de toename van de BMR-vaccinatiegraad tot een toename van autisme? Dat is de tweede vraag die de Gezondheidsraad opwerpt. Om een antwoord op die vraag te formuleren, richt het adviesorgaan zich vooral op tijdseries. Het percentage gevaccineerde kinderen en de incidentie in de loop der tijd worden daarin met elkaar vergeleken. Dit gebeurt meestal op populatieniveau, soms op populatie- en individueel niveau. Alhoewel de incidentie van autisme toeneemt, blijkt de introductie van het vaccin niet tot een plotselinge toename te leiden en de toename bij een hoge vaccinatiegraad niet af te zwakken. Vandaar dat de tweede vraag ontkennend beantwoord wordt. Dat autisme bij kinderen vaker voorkomt, zou met toegenomen alertheid, kennis op het gebied van vroegtijdige signalering en registratie te maken hebben.

Desalniettemin sluit het voorgaande een verband niet uit. Het zou namelijk zo kunnen zijn dat de BMR-vaccinatie de ontwikkeling van autisme kan versnellen bij kinderen die daarvoor aanleg hebben. In dat licht bezien, werpt de Gezondheidsraad de hypothese op dat de ontwikkeling van autisme in de tijd aan het toedienen van de BMR-vaccinatie gerelateerd is. Maar vroege of late toediening van de vaccinatie blijkt niet van invloed te zijn op de leeftijd waarop de diagnose autisme gesteld wordt. Zo vindt de eerste meldingspiek plaats rond de periode dat de eerste symptomen van autisme aan de oppervlakte komen en leidt de vaccinatie niet tot toegenomen bezoek aan de huisarts, in tegenstelling tot autisme. De derde hypothese wordt aldus verworpen.

Toch is het pleit volgens de Gezondheidsraad daarmee nog niet beslecht, omdat de BMR-vaccinatie tot een andere vorm van autisme zou kunnen leiden. Het zou gaan om een combinatie van een darmontsteking en gedragsproblemen, al dan niet met regressie van het gedrag. Deze vorm zou niet onderzocht zijn, omdat studies van de standaarddefinitie uitgingen. Uit heranalyse van eerdere studies en uit nieuwe studies blijkt echter dat er geen statistisch verband met de darmontsteking gelegd kan worden en dat er sprake van een theoretisch construct zonder empirische evidentie is. Deze conclusie wordt zelfs onderschreven door tien van de twaalf auteurs van het oorspronkelijke artikel in de *Lancet* die in een publicatie in hetzelfde tijdschrift in 2004 laten weten dat zij de interpretatie van een mogelijk verband tussen de BMR-vaccinatie en autisme intrekken.

Zoals de titel van het rapport al aangeeft, blijkt dat er geen empirische evidentie is dat de BMR-vaccinatie autisme veroorzaakt, bevordert of verergert en dat voorlichting daarover van belang is om nodeloze schade door niet-inen-

ting te voorkomen. Bovendien is het veronderstelde mechanisme dat aan het verband ten grondslag zou liggen slechts een theoretisch construct, zo stelt de Gezondheidsraad vast. Het onderhavige rapport is een schoolvoorbeeld van een wetenschappelijke studie in de empirisch-analytische traditie van een contro-versiële kwestie die een eigen leven dreigde te gaan leiden. Hopelijk vindt dat navolging op het Internet, want daarop vinden we nog steeds legio verwijzingen naar het veronderstelde verband zonder verwijzing naar de weerlegging daarvan, met alle risico's van dien.